

А.О. Серенок,
аспірант кафедри інформатизації
державного управління ХарРІ НАДУ

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Розглянуто інформаційне веб-представництво органу місцевого самоврядування, як базовий елемент упровадження і подальшого розвитку електронного урядування в Україні.

Ключові слова: електронне урядування, електронна приймальня, інформаційне веб-представництво, механізм взаємодії, орган місцевого самоврядування.

Будь-яке громадянське суспільство не може існувати, якщо воно ігнорує обмін інформацією. Інформація як атрибут громадянського суспільства характеризує його комунікативну здатність. Вона обслуговує процес управління, впливаючи своїм змістом на вибір методів і процедур прийняття оперативних рішень.

Взаємодія влади із громадськістю через інформаційні веб-ресурси є важливим інструментом налагодження партнерських відносин між ними, поліпшення діяльності самої влади. Це передбачає не тільки надання, а й обмін інформацією. Для реалізації такої взаємодії необхідний відповідний рівень інформаційних технологій. Людство вже увійшло в новий етап розвитку, коли інформація стала однією з основних цінностей управління соціальними процесами.

Обмін інформацією між владою й громадськістю є важливим показником прозорості й відкритості діяльності влади, її демократизації. Це також є поштовхом для розвитку соціально-орієнтованої ринкової економіки й зміцнення цивільного суспільства.

Оптимальне досягнення цих завдань можливе тільки на основі впровадження інформаційної системи електронного урядування.

Електронне урядування – це не тільки зовнішня інформаційна інфраструктура, що взаємодіє з громадянами, підприємствами і

організаціями, а внутрішня урядова інформаційна інфраструктура, аналог корпоративної мережі в бізнесі. Концепція електронної держави передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, забезпечення доступу до них будь-яких суб'єктів громадянського суспільства, а також створення підсистеми он-лайнних послуг. Можна сказати також, що електронне урядування – це одна з найхарактерніших ознак інформаційного суспільства [9].

Електронне урядування повинен бути направлений не тільки на підвищення ефективності роботи органів державного управління, а й на більш тісну взаємодію держави й населення, держави й бізнесу.

Вагомий внесок у дослідження проблеми Електронного урядування внесла світова наука. У роботах М. Боунса, С. Зурідіса [10], С. Кліфта [12] приводиться аналіз сутності електронного урядування, визначаються основи його функціонування. Подальші дослідження спрямовані на розробку принципів функціонування електронного урядування. Широке визнання одержали роботи С. Бураса і Н. Катріса [11], спрямовані на практичну реалізацію системи електронного урядування, що дозволило в кінці ХХ ст. впровадити елементи електронного урядування в ряді розвинених країн світу.

У вітчизняній науковій літературі досліджуються питання впровадження електронного урядування на державному рівні. Особливе значення мають роботи під керівництвом О. Голобуцького «Електроний уряд» та «E-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути» [1; 4], в яких закладені основи реалізації електронного урядування в Україні. У роботі І. Клименко та К. Линьова «Технології електронного урядування» [5] розглядаються особливості використання технологій електронного урядування при виробленні та прийнятті державних управлінських рішень.

Однак сьогодні недостатньо досліджена проблема впровадження електронного урядування на регіональному рівні, насамперед питання ефективного обслуговування населення регіонів за допомогою електронної взаємодії.

Використання користі від великого потенціалу новітніх технологій дозволяє підвищити ефективність діяльності владних установ. Особливо це стосується тих органів влади, які безпосередньо взаємодіють з громадянами на місцях – органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. І впровадження ефективних електронних систем управління в роботу саме органів влади регіонального рівня є для держави пріоритетним завданням [3].

У зв'язку з цим, найбільша увага в роботі приділяється розгляду взаємодії органів влади з громадянами через інформаційне веб-представництво органу місцевого самоврядування в системі електронного урядування (на прикладі Шосткинської міської ради Сумської області).

У рамках дослідження був виконаний і впроваджений проект інформаційного веб-представництва органу місцевого самоврядування (сайт Шосткинської міської ради Сумської області (<http://www.shostka-rada.gov.ua>)).

Головною метою впровадження новітніх технологій електронного урядування в роботу органу влади місцевого самоврядування є створення електронного веб-представництва міської ради, що поступово інтегрується в об'єднані системи локальних інформаційних мереж органів державної влади та сегменти глобальної інформаційної мережі, яке забезпечуватиме функціонування певних служб у режимі реального часу та зробить максимально простим і доступним щоденне спілкування громадянина з офіційними представниками органу влади місцевого самоврядування.

Запропонована система сайту міської ради та громадської електронної приймальні (е-приймальня) в його структурі передбачає взаємодію посадових осіб міської ради, представників бізнесу, сектору неурядових організацій, медіа та пересічних громадян за допомогою інформаційних технологій. Інформація на сайті представлена українською мовою, російською та англійською мовами.

Структурою сайту передбачено такі основні розділи:

- міська влада;
- місто і громада;

- регуляторні акти;
- електронна інтернет-приймальня;
- інвестиційна діяльність;
- єдиний дозвільний офіс;
- навігатор по місту;
- соціальна карта міста.

Головними розділами сайту є такі:

Розділ Міська влада поділяється на такі підрозділи:

1. Міський голова – в ньому подано інформацію про біографію, повноваження та програму дій міського голови м. Шостка.
2. Міська рада – в ньому представлено статус і повноваження міської ради, її регламент, інформація про секретаря міської ради, а також постійні комісії, групи і фракції, план роботи міської ради.
3. Виконавчий комітет – організаційна структура виконавчого комітету, склад управлінь та відділів, контактні телефони та часи прийому посадових осіб виконавчого комітету.

У розділі “Місто і громада” передбачається висвітлення інформації по таким важливим в житті міста галузям, як освіта, охорона здоров'я, соцстрах та соцзахист населення, культура і духовність, спорт і відпочинок, сім'я і молодь, інвестиційна діяльність, розвиток підприємництва, житлово-комунальне господарство, архітектура та містобудування, торгівля, комунальна власність, зв'язок та інформаційна сфера тощо.

Окремо заслуговує уваги розділ «Нормативно-правова діяльність-Регуляторна політика», де передбачається окрема рубрикація на проекти рішень та на вже готові рішення виконкому і міської ради, а також база даних із зразками форм документів, які можна завантажити та роздрукувати.

У розділі «Навігатор по місту» представлена інформація про історію міста, символіку міста та інша корисна інформація.

Крім рубрикаційних розділів на головній сторінці сайту можна ознайомитися з анонсами та новинами міської ради, культурно-мистецькою афішею (які культурні заходи зараз відбуваються в місті), курсом валют саме на цей час, а також взяти участь в інтерактивному опитуванні по різних напрямам життя громади.

У розділі «Електронна Інтернет-приймальня» передбачається взаємодія між громадою міста Шостка і міською владою. Саме е-приймальня є найголовнішим інструментом взаємодії між владою і громадою на сайті.

Робота громадської е-приймальні передбачає можливість громадянина відслідковувати долю його запиту, скарги та пропозиції; брати інтерактивну участь в обговоренні програм розвитку чи регуляторних актів міської ради; зробити прозорим процес прийняття управлінських рішень; вчасно і максимально зручно розповсюджувати розпорядження міського голови та рішення міської ради.

Е-приймальня виконує такі функції:

1. Упровадження механізмів консультування з громадськістю, пасивного та активного доступу до суспільно-важливої інформації, діалогу по антикорупційній тематиці;
2. Збір, аналіз та поширення інформації про загальне та експертне сприйняття громадянами стану доступу до інформації;
3. Підвищення інтересу зацікавлених бізнес та медіа-середовищ, громадських організацій, наукових кіл на предмет використання можливостей впливати на процес прийняття рішень з важливих суспільно-політичних питань.

Громадська е-приймальня забезпечує, перш за все, прозорість роботи управлінського апарату, сприяє зниженню залежності громадянина чи організації від сваволі чиновника і, таким чином, попереджує корупцію.

У процесі подальшого розвитку на базі офіційного інформаційного веб-ресурсу органу влади місцевого самоврядування треба запропонувати інформацію для громадян про управлінські послуги та порядок їх отримання,

механізми функціонування управлінь і відділів міської ради – вироблення та прийняття рішень, звітність та відповідальність за їх виконання, програми регіонального та галузевого розвитку, інформацію про виконання бюджетів, статистичні дані тощо.

Основними перевагами упровадження е-приймальні у структуру Шосткинської міської ради Сумської області такі:

- надання послуг у будь-який час;
- максимальна простота і прозорість (надання послуг звичайним громадянам, а не фахівцям);
- забезпечення конфіденційності інформації;
- беззастережна орієнтація на думку громадян при реалізації нововведень [5; 8].

Для закріплення цих переваг треба передбачити і створити на офіційному інтернет-ресурсі міської ради зручний механізм розгляду звернень громадян, що надходять в електронному вигляді на адресу міської ради. Спеціальні можливості передбачити для міського голови, його заступників та начальників галузевих управлінь, для яких розробити окрему рубрикацію на сайті. Положенням про електронну громадську приймальню треба передбачити, що на термінові запити буде надана відповідь протягом п'ять днів. На запити, що передбачають додатковий збір, аналіз та підготовку – 15 днів. Запитання та відповіді на Інтернет-сторінці є інтерактивними, відкритими для інших користувачів.

Потрібно передбачити рубрикацію, яка дозволить залучати активних громадян до обговорення актуальних проблем місцевого, регіонального та державного розвитку в онлайн-режимі; проведення публічних дебатів і конференцій із використанням новітніх інформаційно-комунікативних технологій. Така практика поширення інформації і консультування з представниками бізнесу, громадських організацій, медіа-середовища, наукових кіл дозволить зробити процес підготовки і прийняття політичних

рішень більш прозорим і відповідальним, що автоматично зменшить прояви корупції та інших форм зловживання у сфері державного управління.

За результатом проекту і після виконання всіх програмних кроків по інформатизації діяльності структурних підрозділів органу влади місцевого самоврядування, будуть функціонувати:

- повноцінна, технічно забезпечена громадська е-приймальня;
- новітні механізми, на основі ІТК, прозорого обговорення актуальних проблем місцевого, регіонального розвитку, електронний майданчик для публічних дебатів і конференцій.

Реалізація і впровадження новітніх технологій електронного врядування в роботу органу влади місцевого самоврядування сприятиме корінному переосмисленню ролі і структури державних органів. Громадяни зможуть отримати змогу бути «у керма», а процес надання послуг та інформації для громадян відбувається тоді, там і таким чином, як цього хочуть громадяни [3].

Завдяки легкості взаємодії з державними службами і доступу до публічної інформації, офіційних документів і протоколів адміністративних органів, громадяни стають краще поінформованими, що тільки сприятиме бажанню брати участь у процесі державного управління. З часом це обов'язково призведе до виникнення інформаційних співтовариств і до встановлення таких моделей управління, де громадяни більш широко будуть залучені до процесу прийняття політичних рішень [1].

Держава – один із головних лідерів переходу суспільства до інформаційної ери. У держави насправді унікальне положення, щоб бути каталізатором змін. Інформаційне суспільство підштовхує владу до прийняття концепції електронного уряду. В остаточному підсумку автоматизація державних служб може призвести до «прямої демократії» (без проміжних ланок) [3].

Проведений аналіз інформаційних ресурсів органів влади показує, що Україна, на жаль, у своєму розвитку істотно відстає від розвинених країн і перебуває на початковому етапі впровадження електронного урядування.

Узагальнюючи усе зазначене вище, можна зробити висновок, що суть електронного урядування зводиться до забезпечення для громадян, у першу чергу, прозорості, відкритості та якості функціонування чи діяльності органів влади без зайвої бюрократії. Усі передумови електронного урядування в основному зводяться до таких, як правові, організаційні, технологічні та кадрові. До передумов також можна віднести психологічний аспект – усвідомлення необхідності як громадян, так і чиновників запровадження електронного урядування.

Під самим поняттям «Електронне урядування» слід розуміти нову форму державного управління, що допомагає взаємодії органів влади, громадських організацій, підприємств бізнесу й громадян у процесі управління суспільством на основі взаємозалежних внутрішніх урядових і зовнішніх суспільних інформаційних структур і ефективно діючу в умовах інформаційного суспільства [3].

Наслідками запровадження електронного урядування буде відкритість та прозорість діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; економія часу та матеріальних ресурсів; підвищення якості надання адміністративних послуг [7].

Для досягнення цих та інших цілей, для успішного втілення ідеї електронного урядування саме на регіональному рівні, потрібно, безперечно, виконати багато поставлених перед собою завдань. Головним з яких є справжня інформатизація державного управління, а не щорічне звітування про виконання заходів Програм інформатизації [1; 2], які на сьогодні майже не виконуються. І саме побудова системи електронного урядування «знизу до гори», як свідчить закордонний досвід, є найбільш ефективною схемою роботи цієї системи. Але основне – це бажання, зацікавленість у цих інноваціях, чого так не вистачає сьогодні державним службовцям і

працівникам органів місцевого самоврядування України. Потрібно ще дуже багато працювати, щоб реалізувати поставлену перед собою мету, і роль держави при цьому надзвичайно важлива. Тому необхідно прикласти максимум зусиль аби досягти бажаного, пам'ятаючи, що втілення електронного урядування в Україні виступає надзвичайно важливим інструментом демократизації нашого суспільства на всіх рівнях.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 р. №74/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
2. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998 р. №75/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 182.
3. Голобуцький О.П., Шевчук О.Б. Електронний уряд. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.
4. Голобуцький О.П., Шевчук О.Б. Е-Ukraine. Інформаційне суспільство: бути чи не бути. – К. : Атлант UMS, 2001. – 180 с.
5. Кліменко І.В., Ліньов К.О. Технології електронного урядування. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Клімушин П.С., Серенок А.О. Електронний уряд як концепція державного управління в інформаційному суспільстві // Державне управління та місцеве самоврядування: тези VII Міжнар. наук. конгресу, 29-30 березня 2007 р. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. – 212 с.
7. Клімушин П.С., Серенок А.О. Інформаційні представництва органів державної влади України // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Вип. 1 (16). – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. – 412 с.
8. Серенок А.О. Принципи організації електронного уряду на місцевому і регіональному рівнях // Актуальні проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. – С. 136 – 140.
9. Орлов О.В. Удосконалення державно-управлінських механізмів розбудови інфраструктури веб-ресурсів органів виконавчої влади // Теорія та практика державного управління. – Вип. 1 (16). – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. – С. 24 – 31.
10. Bovens M., Zouridis St. From Street-Level to System-Level Bureaucracies: How Information and Communication Technology is Transforming Administrative Discretion and Constitutional Control // Public Administration Review. – 2002. – Vol. 6. – № 2.
11. Bouras C., Katris N., Triantafillou V. An electronic voting service to support decision-making in local government / Telematics and Informatics, 20 (2003). – P. 257.
12. Clift Steven. The E_Democracy E_Book: Democracy is Online 2.0. – Режим доступу : <http://www.publicus.net>.

Serenok A.O. Introduction of technologies of e-government in activity of organs of local self-government.

The greatest attention in the work is devoted to the information web-representation of bodies of local-self government, as to the base element of introduction and further development of Electronic government in Ukraine.

Key words: e-government, electronic waiting room, informative web-representative office, the mechanism of interaction, body of local self-government.

Серенок А.А. Внедрение технологий электронного правительства в деятельность органов местного самоуправления.

Рассмотрено информационное веб-представительство органа местного самоуправления как базовый элемент внедрения и дальнейшего развития электронного правительства в Украине.

Ключевые слова: электронное правительство, электронная приемная, информационное веб-представительство, механизм взаимодействия, орган местного самоуправления.